

Cehov în ritm alert

tură cu spectacolele, ei au nevoie de păreră altcuiva pentru a lua vreo hotărâre. Dacă publicul englez sau criticii englezi sau americani consideră că un spectacol este valoros, producătorii iau această opinie drept valabilă. (...) Nimeni, se pare, nu mai vrea să cheltuiască bani bătându-se pe propriul discernămint artistic, pe propria lui judecată de valoare. Oricât erau de lipsiți de scrupule ca oameni producătorii de modă veche de pe Broadway, ei știau ce vor și făceau lucrurile după cum credeau. (...) Astăzi, aproape nici un producător nu are curajul să pună o piesă dificilă de Tennessee Williams sau să ofere două versiuni scenice diferite ale aceluiași text sau să încerce să impună o piesă care n-a avut succes de prima dată.

— Numiți trei sau patru seri de excepție pe care le-ați petrecut la teatru.

— King Lear a lui Peter Brook, cu Paul Scofield în rolul titular, producția originală a piesei Cui i-e frică de Virginia Woolf? la New York, Follies (musical de Stephen Soundheim)... Lungul drum al zilei către noapte (pe care am văzut-o în anul în care am stat în Anglia), cu Laurence Olivier și Constance Cummings interpretând rolul mamei într-un fel care m-a tulburat mult.

— Când cineva spune: „Frank Rich acordă sau nu dreptul de existență unui spectacol”, ce simțiți?

— Simt că trebuie să mă apăr. Nu e întru totul adevărat. Ca și prețul biletelor, e un motiv la îndemână pentru a scuza o serie întregă de neajunsuri. Adevărul e că musicalurile costisitoare supraviețuiesc unor cronici care arată că sînt mediocre. Doar spectacolele care au cronici proaste peste tot riscă să nu-și mențină afișul. Piese serioase din teatrul comercial pot însă eșua, indiferent de ceea ce susțin eu. Problema eșecului sau succesului unei piese e mult mai complexă și depășește cadrul unei cronici de cotidian.

— Ce părere aveți, criticii sînt necesari?

— E greu să răspund la această întrebare fără să par caraghios.

(Fragmente din interviul publicat în „The Dramatists Guild Quarterly“)

În teatrul polonez, după adevăratele școli înființate de regizorii Grotowski și Tomaszewski, s-a afirmat, tot mai mult, tinărul regizor Krzysztof Babiński, cu spectacolele realizate pe scena Teatrului Wybrzeże (Litoralul) din Gdansk: Irydion de Zygmunt Krasiński, Termopile polonez după Tadeusz Miciński și, în special, incitantă Livadă cu vișini de A. P. Cehov. Succesul enorm al spectacolului cehovian a fost asigurat de caracterul intens introspectiv și de renunțarea totală la tradiția interpretării clasice a operii dramatice a lui Cehov. Spectacolul este cu totul și cu totul inedit, foarte riguros arhitecturat în fiecare amănunt al său. Copleșesc, fără să șocheze, estetica originală a regizorului, viziunea lui, omogenitatea mijloacelor de expresie, toate elementele constitutive, diverse în unitate (cuvînt, mișcare, spațiu, timp, culoare, sunet...), fiind subordonate ideii supreme a spectacolului, conferind claritate și sobrietate mesajului.

În aproximativ aceeași manieră a realizat și regizorul Janusz Nyczak, la Teatrul Nowy din Poznań, spectacolul Trei surori de A. P. Cehov. Regizorul a renunțat, programatic, la stereotipia curentă și la canoanele ostracizante ale stilului cehovian, anulînd lirismul tern și încărcat de suferință, debarasîndu-se de tonurile elegiace, de ritmurile lente, trenante și de pauzele cu tăceri prelungite, tasante. A impus spectacolului un ritm alert și o traiectorie sigură, limpede, accentuînd concretețea situațiilor și stărilor, rezultată din analiza deosebit de minuțioasă și profundă a textului, tonurile ușor lirice fiind introduse cu multă știință de alternanță și dozare, pentru asigurarea nuanțelor necesare. A estompat, de asemenea, excesul recitalurilor de virtuozitate actoricească ale interpreților principali, urmărind obținerea unei interpretări omogene, de echipă, care să servească nemijlocit concepția regizorală și ideea spectacolului.

La Festivalul de la Wrocław, s-a impus spectacolul Model de probe metafizice de Tadeusz Bradecki (în regia autorului). Un alt regizor care „cștigă teren” în teatrul polonez contemporan este Tadeusz Kantor, mai ales cu spectacolul Artiștii să moară! Este prezentă în aceste spectacole problema catastrofismului, curent spiritual reînnoit, datorită atmosferei de paroxistică teamă instaurată de era nucleară...

Rubrică realizată de
Margareta BĂRBUTĂ,
Corina LUPȘA, Vlad Andrei
ORHEIANU